

Mikrofilm-piac mikrofilmlapon

Az NSZK-ban gyártott mikrofilm berendezések, anyagok árjegyzéke, technikai leírása és prospektusai, 1000 oldalon dokumentálva, mikrofilmlap formájában megrendelhető. A mikrofilmlap dokumentáció ára 65 DM. Kiadja a Göller Verlag, 7570 Baden-Baden, postafiók 240.

/Bürotechnik, 23.k. 6.sz. 1975. p.688./

Gara Andor

FORDÍTÁS

Az idegen nyelvű szakirodalom használatával kapcsolatos problémák

Néhány száz éve nyelvi akadályok nem játszottak szerepet a tudományos közösségekben: a latin nyelv használata általános volt, és ez biztosította a tudósok közötti kapcsolatot. Napjainkban azonban a tudományos-műszaki információk iránt érdeklődőknek számos nyelven kell tájékozódniuk.

Belgium tudományos kutatói viszonylag szerencsés helyzetben vannak: angolul és németül nagy többségük megfelelő ismeretekkel rendelkezik, az ország két hivatalos nyelve pedig a francia és a holland. Ez pl. már elegendő arra, hogy a Chemical Abstracts-ben megjelenő referátumokhoz tartozó eredeti dokumentumok 67%-át minden fordítás nélkül megértsék.

A nyelvi akadály elsősorban a japán, orosz és más szláv nyelvek esetében jelentős. Belgiumban a CNDST /Centre National de Documentation Scientifique = Országos Tudományos és Műszaki Dokumentációs Központ/ és a CBT /Centre Belge des Traductions = Belga Fordítási Központ/ feladata az információkeresők számára a fordítások biztosítása, valamint a nehezen beszerezhető dokumentumok beszerzése.

Egy nemrégiben végzett felmérés során 4000 megkérdezett személy közül 752 /29% vegyész/ válaszolt a kiküldött kérdőívekre. A válaszadók közül az egyetemi kutatók 28,5%-a, az ipari kutatók 22,7%-a jelezte, hogy rendszeresen használ nehezen érthető nyelvű országokból származó irodalmat, illetve dokumentációt.

A CBT dokumentációs szolgáltatásai keretében elvben bármely nehezen érthető nyelvű országból származó dokumentumot be tudja szerezni. 1972-ben a Bibliothèque Royale-hoz beérkezett 36 450 másolási kérelemből 2596-ot /7,1% a CBT elégitett ki.

A világ irodalmából ezek a nyelvek 33%-ban részesednek, tehát ezen a téren - a 7,1%-ot tekintve - a belga tudósok ma még sokat vesztenek a felhasználható információkból.

A 2596 másolási kérelemből 61% orosz nyelvű, 21% japán és 18% más országokból származó publikáció volt. Az orosz nyelvűek 29,6%-a, a japánok 28,6%-a teljes szöveggel megjelent angolul is.

A CBT fordítószolgálat fordításokat csak abban az esetben készít, ha a cikket tartalmazó folyóiratnak nincs sem un. cover-to-cover fordítása /a szovjet folyóiratok 41%-ának van/, sem pedig a Centre Européen de Delft-nél a World Index of Scientific Translations-ban nyilvántartott egyedi fordítása /a fordítási igény 3%-ának van/.

A megrendelések 60%-ánál nem fordítást készítenek, hanem olyan személyek adatait adják meg nyelv és szakma szerinti nyilvántartásukból, akik a megrendelő segítségére lehetnek.

A gépi fordításra a Centre Européen de Traitement de l'Information Scientifique szolgáltatását használják, amely egy, az Euratom Ispra-i /Olaszország/ számítóközpontjában lévő programon alapul. A fordítás minősége /oroszról angolra/ egyre javul, a költség 1000 szavas orosz szöveg esetében 7 dollár, ebből 3 dollár a lyukasztás, 4 dollár a gépidő.

1971-ben 38 cikket /összesen 147 267 szó terjedelemben/, 1972-ben pedig 98 cikket /382 135 szó terjedelemben/ fordítottak számítógéppel. A magnetofonszalagon szolgáltatott fordítások száma 1969-ben 51 /326 oldal/, 1970-ben 197 /1575/, 1971-ben 272 /1595/ és 1972-ben 147 /1870/ volt.

Alábbiakban néhány szemléletes táblázatot közlünk a felmérésből.

1. táblázat

A Chemical Abstracts Service által recenzált irodalom földrajzi eredetének százalékos megoszlása /kivéve a szabadalmakat/

Pays	1907	1909	1929	1947	1961	1966	1970
Egyesült Államok	21,6	20,1	25,8	41,8	27,0	30,0	27,4
Szovjetunió	1,5	1,2	3,4	8,2	18,9	21,3	23,6
Anglia + Nemzetközösség	12,3	13,4	13,5	15,8	11,7	12,2	12,8
NDK + NSZK	43,0	45,0	26,9	3,1	10,9	6,8	6,5
Japán	0,7	0,3	3,7	4,4	8,8	6,4	7,2
Franciaország	14,1	13,2	7,0	8,4	4,7	5,0	4,1
Más országok	6,8	6,8	19,7	18,5	18,0	18,3	18,4

2. táblázat

KUZNETSOVA szerint a VINITI által 1968-ban a Ref.Zs.Himija és a Ref.Zs.Biohimija sorozatában referált publikációk megoszlása:

A - a dokumentum típusa szerint

B - a dokumentum nyelve szerint

A/ - A dokumentum típusa	Ref.Zs.Himija		Ref.Zs.Biohimija		Össze- sen	%
	Szám	%	Szám	%		
Cikkek	113 064	75,74	46 146	98,71	159 210	81,22
Szabadalmak	34 337	23,00	210	0,45	34 547	17,62
Könyvek	1 604	1,08	347	0,74	1 951	1,00
Disszertáció	251	0,17	35	0,07	286	0,15
Más	14	0,01	12	0,03	26	0,01
Összesen	149 270	100,00	46 750	100,00	196 020	100,00

B/ - A dokumentum nyelve	Ref.Zs.Himija		Ref.Zs.Biohimija		Össze- sen	%
	Szám	%	Szám	%		
Angol	61 123	40,9	27 735	59,3	88 858	45,3
Orosz	33 417	22,4	7 319	15,7	40 736	20,8
Német	16 063	10,8	3 128	6,7	19 191	9,8
Japán	16 817	11,3	1 397	3,0	18 214	9,3
Francia	9 517	6,4	2 821	6,0	12 338	6,3
Egyéb /65 nyelv/	12 333	8,2	4 350	9,3	16 683	8,5
Összesen	149 270	100,0	46 750	100,0	196 020	100,0

A kérelem fajtája	szám	%
Orosz /csak oroszul publikált/	1 101	43
Orosz /angolul is publikált/	452	18
Japán /csak japánul publikált/	391	15
Japán /angolul is publikált/	160	6
Kelet-európai nyelvek	408	16
Egyéb	84	3
Összesen	2 596	100

3. táblázat

A CBT által 1972-ben nyilvántartásba vett cikkeszerzési igények nyelvi megoszlása

/Documentaliste, 11.k. 4.sz.
1974. p.171-174./

Lázár József